

C88 973.
1-2

02-5234

688973 ¹¹⁵

VII

Verily ROMANTIC AGONY
19 Nov. 2005
cat. 28, n. 1350

Das Gebäude ist ein
Klostergebäude
in der Stadt
und ist ein
sehr schönes
Gebäude.

KLAEGENDE-DICHT

Over het onverwacht en schrikkelijk
 verbranden totten gronde, van den
 overschoonenen vermaerden Tem-
 pel Gods van het Huys der Pro-
 fessien van de Societeyt

J E S U

Binnen Antwerpen den 18. Julii

DOOR 'T SNEEL BLIXEM-VIER GESCHIET. 1718

*Als mede een droevigh versuchten om het on-erfsebaer
 verlies van de Const roemruchtige SCHILDERYEN in't
 verkort in desen Brandt vergaen, van den Phœnix
 onser Nederlaanfche Schilders P. P. RUBBENS.*

Roemt men *Europa*s als een gouden Ringh in waarde
 Zijnde het schoenste der vier deelen van der aerde,
 't *Antwerpen* 't Huys van Godt, 'k segge ons' *Jesuite* Kerck
 Die nu verloren is... O! spijt, wie kan't verdraeghen,
 Men vindt hem nimmer we'er in all' ons' levens-daeghen.
 O! Julii, droef geheugh! uwen achthiensten dagh,
 Voor d'oogh, gehoor, en hert, was't een te bitter slagh!
 Het blixem-vier verwoede van Duyvels als beseten,
 Heeft sich bedecktelijck in 's Kercken-dack ghesmeten
 Bedwelmend' in't ghesoek her oordeel en vernuft,
 En maecte in ralle forgh de snuffelaers veruft;

Den flagh die t'effens volgh't vervaerlijck blixem-blicken
 Doet al wie't fier en hoort tot in de Ziel verſchrieken.
 De Schaylle dient in't eerſt tot deekfel van het ſpook
 Dat voncken broydt... Men ſagh als nu en dan wat roock
 Voor eerſt van kleyn belangh, wijl 't vier begon te knaeghen,
 Hoe ſnel ſich ieder ſpoydt de vlam die raectt aen't jaeghen,
 En gierſen dat het kraect... 't verſtandt raectt buyten ſtaet
 Van middel-raemen, als verſteken van beracdt.
 De vlam verhaeft ſich als bevreest voor't water-ſpuyten,
 Of ſy voorkomen woud' dat men haer drift mocht ſtuyten :
 Den gloedt gloydt meer en meer door 't draevend' wind geblaes,
 Men hoorden 't krick krack van het hout, en 't vlam geraes.
 Doch dit gerucht verlijſt in dommclingh der troepen
 Van Menſchen op de boen, die brandt en waeter roepen,
 By 't droevigh Klock-gheklep! en 't Wiel en Waeghen-radt.
 Ghela'en met waeter, by 't ghelooſt ſchier van d'heel Stadt.
 Eer't al was by ds werck, de vlam vaardt voor 't in't bijten
 En Kool, en Balcken op den Marm're vloer te ſmiten,
 Het Loodt en Koper wordt een ſſaem gheronnen plas
 En ſtort de Kerck in, of 't een vier'ghen reghen was.
 Of gloyende Rivier, het ſteyl ghebergh ontvloten,
 Uyt *Alba's* ingewandt in deſe Kerck zehouten.
 De ſchoon Communië-banck in Marm'er, van **QUELLIEN**,
 En vanden **ENDEN**, was te haef niet meer te ſien
 Als in verbruiſt gruyſ. O ! Treuſſpel droef t'aenſchouwen,
 d'Ontweke brocken van't Ghewelf d'heel Plaets benouwen
 Dat's onbegaancklijck is. Schoon honderde handen zijn
 Aen't wercken tot ghebluſch met Spuyten groot, en klyn,
 O ! ſmert, 't en helpt niet, en de Spuyters moeten vluchten
 Met Vat en Water-buys. De grouw'lende gheruchten
 Van ſtucken Hout doorylame die vallend' neder ſlaen,
 Die dwinghen dat men moet laeten den brandt begaen.
 De gullighey't van't vier en ſpaert noch Galereyen,
 Noch Preëck-ſtoel, noch Pilaer van Marber, de Schildereyen
 Van **RUBBENS**, ſuchten in den brandt, elck krint en kiſt...
 De Conſt-beminnend' oogh ſchreydt dat s' haer vreughd' gemiſt.

Hoe

Hoe heeft men ſoo een ſchat betrouwt aen't houte Koſſer
 Dat ſoo licht brandt ? O ! Conſt, ô ! ſchoone Conſt, ô ! offer
 Voor't onheyl veel te dier ! wijl men in't ganſche Landt
 Soo veel by een geſchickt van **RUBBENS** gheeft en vandt.
 d'*Apelles* ſijnder eeuw, dien *Phenix* in't Pingeeien
 Quam ons ſijn gaewe Godts het aenſien met te deelen
 Pas thien-mael negen laer en ſeven... korten Tijd !
 Nu is't op 't ſelfd' gecal minuten ne'er gheleydt
 In vonck en aſſchen ; ... ſlaet de borſt, en wringht de handen ;
 Dit Lijnwaedt is te weerd' om tot een vonck te branden !
 O ! wel ghebouwt Ghebouw, ô ! wel geregelt werck,
 O ! Peirſel van *Enroop*, een ſchat-kiſt van een Kerck.
 Men ſal u noyt meer ſien in ſtant ghelijck voor deſen
 Men prijſt u nimmermeer ghelijck ghy wierdt ghepreſen
 Van allen Vreemdelingh, ghy als een Son verheert
 Maecken d'aytheemſchen als een Sonne-bloem, ghekeert
 Met d'ooghen naer uw' glans, die met verwonderinghen
 Uw' ſchoonhey't achtend' vol vernoegh we'er heenen ginghen
 Mer 't denckbeoldt in't gheheugh van all' uw koſt'lijckhey't
 En boven al de Conſt hier boven noch gheleyt.
 'k Staen toe dat m'u erbauwt en dat m'u tracht t'ermaecken
 Aen Marm'er is voor gheldt ghenoeghſaem te gheraecten :
 Den Marm'er groydt van Tijd tot Tijd, dat is al waer ;
 Maer **RUBBENS** Schilder conſt t'ervinden valt te ſwaer ;
 Ick twijfel niet of ghy behjdt mijn Conſt-beminden
 By onſe Schilders is geen **RUBBENS** meer te vinden :
 Zijn leven was bepaelt, de doot droegh hem in't graf,
 Die 't doods-been maeckt ghelijck met 'sKoninghs Scepter-ſtaf.
 't Graf roempt ſich op ſijn Romp, dat weynigh vreughd kan geven,
 Maer ſijn Conſt overleeft hier menigh' Menſche leven...
 Die ſoo verheven was in ſijn ghedacht en gnoet
 In group by groepen, en in dagh en ſchaduw', meelt
 't Al overtreffende wat Borſtel roert en handen
 Soo in *Italien* vol Conſt, als ander Landen.
 Hoe ſchoon verthoonden 't Beeldt van *Chriſtus* aen het Cruys
 Dat opgeheven wierdt van 't woudend Joods gheſpuyſ,

A 2

Boven

Boord d'een Galery en in't verkort gheschildert ;
 Beteekent door den Ram in dorens dicht verwildert
 Oft heel verwardt, op't stuk daer *Abraham* in't roodt
 Ghekleedt, sijn Kindt bedreyght (ten offer) met de doot.
 Dan sagh men *Christus* aen t' verrijfen uyten graeven.
 Verbeeldt door *Joseph* die met Peerden aen quam draeven
 Als Onder koningh van *Egypten* daer het klonck
 Uyt horens, wyl hy in den gulden Waeghen blonck ;
 Dan 's Heeren Hemelvaert vol loff'lijck wel-behaeghen.
 Waer van *Elias* was t' bediedtsel mer sijn Waeghen
 Van vier, en Peerden vol van vlammen in de locht ;
 Soo schoon gheschildert dat het elck te leven docht
 De Waeght-naeders die verthoonden inel aen t' hollen
 Men sagh geen speeck, ghelijck natuurlijk wielen rollen.
 Dan volghden 't gen' verthoont *Maria's* Hemelvaert
 Die van Godts Enghelen uyt 't graf of duyfter aerd'
 Met lijf en Ziel wierd ten Hemel in ghedraeghen
 By haeren Bruydegom, in d'onverduerde daeghen.
 Welck in het naeste stuk Schrifuerlijck wierdt beduyt.
 In *Ezther's* Jodens, Trooft in *Assuerus* Bruydt.
Maria's Crooningh croont dees eerste Galereye
 Dit was het slot van dees ghemelde Schildereye.
 Aen d'ander Galerey daer sagh men *Michaël*
 Met ander Engelen staen de Duyvels rouw en ter,
 Ten Hem'len uyt. Toen was, soo't my niet is vergeten
 d'Hooghwerde Moeder Maeght met zedighey gheseten
 Ontrent de Krib waer in den Heylandt was gheleyt
 In doecksens, en't Gheboert met waer eenvoudighyeyt
 Aenbaeden't Kindtjen in den nacht... O zoet verrichten
 Daer was noch Lamp, noch Keers, uyt 't Kindt quam al't verlichten
 Op ieder Beeldt dat in dien Kerfnacht was vergaert,
 Tot teeken dat hier 't licht der Wereldt was ghebaert.
 Dan volghden *Zaba* die met rijck gheschenck bedieden
 By *Salomon* ghebracht, hoe dat uytheemfche Liedien
 Dry Wijfen met veel pract en Konincklijcken schar
 Aenbidden soudien die het al in sich bevat,

Het

Het gene stontt verthoont als levend' in de Verve...
 O ! hartpijn, wie beducht dat dit door brandt foud' sterve!
 Toen sagh men *David* die het Sweert van *Goliath*
 Op heften tot den slag, wyl hy den Reus vertrat.
 't Bediedtsel dat Godts. Soon al 's Duyvels onderwinden
 In de Woesteyn vertrat dien *Goliath* foud' verflinden,
 Het gen' in't volghend' stuk stontt duydelijck en klaer.
Melchisedech met Wijn en Broodt die volghden naer
 Als een voorgaende Beeldt van *Christus*, die foud' gheven
 Sich selfs aen ons tot spijs en dranck ter eeuw'ghen leven,
 In Broodt en Wijs ghedaent', in de bereyde Zael
 Op't eynd' sijns levens in sijn leste Avondmael.
 Die was 't gheschildert en verthoont met treck en streken
 Soo levend', of men hier hadt *Christus* hooren spreken
 Sijn heylsaem woorden... die mijn Pen te dierbaer schaa
 Hier by te schrijven. Voorts naer dese, volghden dat
 Van *Moyes* op den Bergh al biddend', wyl beneden
 De *Israëlieten* met d'*Amalecieten* streken.
 Beteekent hoe dat Godt en Mensch, om hoogh altijde
 Bidt voort sijn Kerck sijn Bruydt in de wereldt strijdt.
 Dus heeft 't Ouw'd *Testament* in schaduwen voort desen
 De klare waarheynt van het Nieuwe aenghewesen.
 Dees achthien stucken in't verkort, hoe kan't gheschien !
 Die zijn wy quyt : ó ! spijt, die zijn noyt meer te sien.
 Boven elck zijd-beuck, 'k seght' onder dees Galereyen
 Daer waeren Heylighen deen lijden, d'ander stryden
 En andre in Triomph... *Jeronymus* die sat
 In 's Hemels Wolcken, en noch van een schrick bevat,
 Midts't leste Oordeel, wyl daer quam een gheest te blaesen
 Op de Trompet, het gen' dien Man Godts deed' verbaesen.
 Dan sagh men *Lucie* ghebonden aen een Pael
 Staende in't brandend' vier, een Beul met 't vinnigh Stael
 Haer teeren hals doorstact, dees wreedtheyt kon doen ysen
 Van schrick, maer weghens Const was 't niet ghenoech te pryfen.
 Sint *Augustijn* die scheen met 't opgeheft ghemoeft
 Als heel verlonnen in sijn hert van Hemels gloedt.

Sint

Sint *Barbar* een der eerst van *Christi* Wijngaert-Ioren
 Vluchten haer Vader, die haer sel quam toe gheschoren.
 Dan sagh men in de rond' ghelijc een Hemelijc dans
 Van Hemelijc Gheestens om *Maria's* Naem vol glans.
 Toen sagh men de Triumph van *Margarete* verschijnen
 Die 't Hellich'gheweldt des Draecks deed' tuym'len en verdwijnen.
 d'Hooghweerden *Bisshop* Sint *Ambrosi* sagh m'er staen
 Met sijnen *Bic-cors*, nu met al de rest vergaen.
 En Sint *Egide* die den hals quam Bloedt te geven.
 Voor d' op ghehef Bijl, scheen schoonder selvs als 't leven;
 Den Paus *Gregorius* hield' als een t' saemen-spraack
 Met 't Hemelijc Coninghin. . . Het is een wonderoer zaack
 Dat *RUBBENS* heeft dit stuck soo als 't is < sonder iocken >
 Op maer vier uren tijds begoft en heel voltrocken;
 Dit weet ick van die wel verzekert was dier zaack.
 Maer hoe dit voorviel, ick in dit geval niet raack.
 Aen d'overlijde sagh men *Abnassi* praelen
 Boven *Arrius*, als *Verwinnaer* sijn'er saelen.
 Sint *Anna* met haer Kindt *Maria* d'Heylige Maeght.
 Den *Griecckichen* Vader Sint *Basilis* cleck behaeght.
 De *Heylige Cecil* sagh m'op de *Organ* spelen
 Met d'op gesteygerd' ooggh; Dit kon het hert schier stelen:
 Een *Engelijc* loofte voer den *Blasburgh* hield' in't werck
 Dit hield' my dickmael staen met aendacht en bemerck.
 Dan *Engelijc* in't ronde en *JESUS* Naem in't midden
 Die dese geestens t' saem vereeren en aen-bidden.
Maria Magdalen met haer bekreten Oogh.
 In eene ceniaem *Rots* boetveerdigh in verhoogh.
 Dan sagh m'een schoone *Maech*, den naem is my ontvloghen
 Sy loegh den *Duyvel* wegh. Hoe was cleck op gethogen
 In dit verkort te sien; toen sagh men Sint *Catrijn*
 Van den *Tiran*, en radt en sweert *Verwinnaer* zijn.
Joan Chrysostramus met Gods-drift aen-gheleken
 Sagh men met macht van volck, d'Angoden-Beelden breken
 Met *Vuyt* en *Handboom*, en de *Coorde* ruckt dar 't krack't,
 Soo dat *natuerlijc* scheen 't *Beeld* naer om leegh geinmack't.

En

En aen 't *Portael* was noch *Elisabeth* t' aenschouwen
 En *Clara*, 't derde stuck en heb ick niet onthouwen
 't Is uyt mijn heugenis, en 't sal noyt meer geschien
 Dat ick, of een van ons die schoonvecht sullen sien.
 O! Droef dencken van soo onverwacht bepleagen
 Soo langh ick leef, sal ick dat groot verlies beklaegen.
 Allen dees stucken in't verkort, hoe kan 't geschien!
 Die sijn wy quyt! ô! spijt, die sijn noyt meer te sien.
 Ick kan mijn droefheydt niet doen fremmen noch bepaelen
 Den weedom eygen is de selve klacht t'erhaelen:
 Allen dees stucken in't verkort, hoe kan 't geschien!
 Die sijn wy quyt! ô! spijt, die zyn noyt meer te sien.
 Wat al windtbrekerrey verneemtm in dees daegen
 't Gen een oprecht gemoet niet kan als seer misaegen
 't Zy *Godt* geklaeght, 't is van een *Priester* noch geseyd
 O! *Stichteloozen*, hoort sijn gal en haet'lijckheydt:
 Daer light den *Predick-stoel* waer op men soo veel tyen
 Heeft leugenen verbreydt, en vuyte *Kettereyn*:
 En de *Biecht-stoelen*, daer door 't *snood* *Jesuiten* brijn
 De *Absolutien* soo los ghegheven sijn
 En goddelos, is het niet deerlijc te beklaegen
 Dat niet 't heel *Huys* in viel, en datwe dan eens saegen
 Hun trecken uyt het lant, gebannets voor alrijde
 Dan waer dees *Stadt* ontlaf van veel ondeugentheydt.
 O! onvernuffigh dier, ô! al te roeckeloozen
 Die in u selven schendt 't eerwaardigh *Ampt*, ô! boofsen
 Sijt gy soo blind dat gy niet siet en all' uw' slagh,
 Dar de *Jesuiten* staen in't volle van den dagh,
 En kloock en vromelijc *Gods* woord en *Wetten* leeren,
 En all' 't *Oncatholijc* met 's waerheyts *Schildt* af keeren,
 Merckt dar sy by den *Paus* met ongedeckten hoof
 Verschijnen, mogen en met eer, maar gy beroof
 Van sulck vereer. U houwt verschuyldt by swarte vlieten
 In't doncker, en niet derf uw pijl in't licht uyt schieten.
 Uw *Crocodille*-langh dit liedt snggh voor een *Vrouw*,
 Daer uw lafhertigheydt voor *Mannen* valt te schouw.

Spreeckt

Spreekt wijfelijck en seght : Godt liet dit soo geschieden
 (Misschien) om dat het volck geen eer bestondt te bieden
 Aen sijnen Tempel , die tot Godts eer was gebouwdt ,
 Godt straft U vaderlijck op dat gh' u bet'ren soud.
 Dat waer een goede Verf tot 't Schild'ren van de waerheydt ,
 Dat wy somwijl misdoen de blijk bewijst die klaerheydt.
 O ! Catholijcken laet d'onstichtend' malligheydt
 In't Huys van Godt , en thoont oprechte eerbiedigheydt ,
 Soo ick , als elck naer plicht. Men moet aen Godt noch geven
 Besonder Danck-lof voor sijn goettheydt , dat in't leven
 De menschen sijn gespaerd , en geenens minst' Altaer
 Geplettert is , in soo een uyterste gevaer.
 Den haet op den *Jesuit* die grimlacht wel geschoren
 Mits sy *Jesuiten* , nu hebben hun pronck verloren.
 Dat 's we'er een dommigheydt : Want in die schoone Kerck
 Wat hadden s'anders als besweet den hals vol werck.
 Wy ! wy ! verlieten 't meest ons Pronck-stuck aller Steden
 Naer Lichaem en naer Ziel vol van vermaecklijckheden
 Ick sluyt : Dees schoone Kerck vernieldt, hoe kan't geschien !
 s'Is quyt, en noyt en sal men s'als te voor meer sien.

*Den Drucker deses , is gesint
 Te doen verthoonen in een Print ,
 Dien Brandt , dus droevigh te beclaegen ,
 Verwacht dit naer een weynigh daegen.*

T'ANTWERPEN,
 By JOANNES PAULUS ROBYNS, in de Wolftract,
 in S. JOSEPH, 1718.